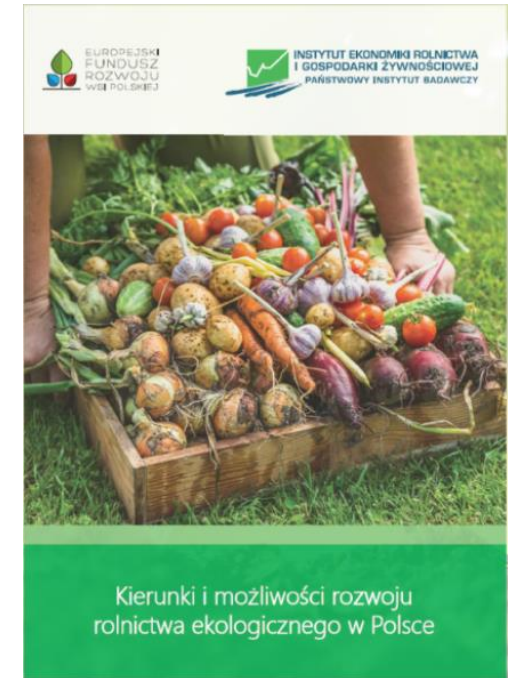

Kierunki i możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce

**Prof. dr hab. Wojciech Ziętara,
Dr inż. Marek Zieliński**

**Autorzy opracowania: dr inż. Marek Zieliński, prof. dr hab. Wojciech Józwiak, prof. dr hab. Wojciech Ziętara, dr Wioletta Wrzaszcz, mgr Jolanta Sobierajewska, mgr Zofia Mirkowska, mgr Marcin Adamski
oraz**

Prof. dr hab. Wojciech Ziętara, mgr Zofia Mirkowska „Ekspertyza dotycząca analizy i oceny zmian wielkości produkcji ekologicznej w latach 2018-2021”

Warszawa, 12.05.2023 r.

Agenda

- **Cel, metoda i źródła danych;**
- **Problem badawczy;**
- **Stan rolnictwa ekologicznego w UE-27;**
- **Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce, w tym;**
 - **stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR;**
- **Kierunki i możliwości dalszego rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce;**
-w jakich warunkach gospodarowania?
- **Czynniki stojące u podstaw decyzji gospodarstw o uczestniczeniu w działaniach środowiskowych w ramach WPR 2014-2020 na obszarach szczególnie predestynowanych do ich wdrażania;**
- **Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce;**
- **Rekomendacje**

Cel, metoda i źródła danych

Cel główny:

- ustalenie stanu oraz dalszych kierunków i możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce w ramach strategii Europejskiego Zielonego Ładu.

Metoda badawcza:

- **metoda porównawcza** wydzielonych grup gmin cechujących się różnymi warunkami gospodarowania, a także różnym nasyceniem wspartych ekologicznych UR w ramach WPR;
- **model logitowy** mający na celu ustalenie czynników stojących u podstaw decyzji gospodarstw rolnych o uczestniczeniu w działaniach środowiskowych w ramach WPR 2014-2020 na obszarach szczególnie predestynowanych do ich wdrażania.

Źródła danych:

- Dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- Dane Departamentu Płatności Bezpośrednich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- Dane Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy (IUNG PIB) w Puławach oraz dane IERiGŻ PIB w Warszawie;
- IJHARS: Raporty o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach: 2005-2006; 2007-2008; 2013-2014; 2017-2018; 2019-2020 i K. Markowska, Rolnictwo ekologiczne w Polsce w 2021 r. Wiedza i Jakość nr 2/2022

Problem badawczy (I)

W Polsce naturalne warunki do prowadzenia produkcji rolniczej są mocno zróżnicowane. Występują:

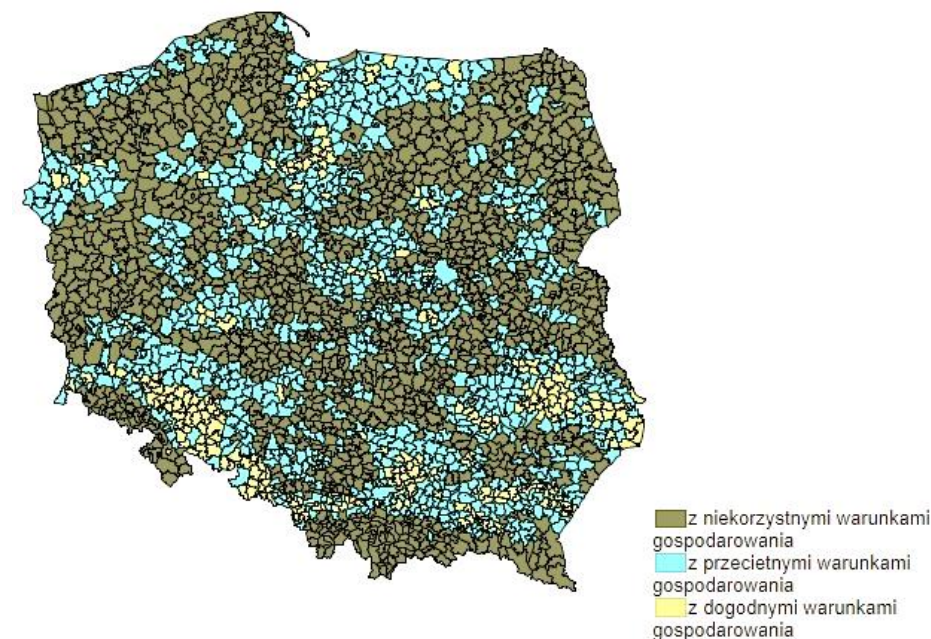
- I. gminy charakteryzujące się niekorzystnymi, a nawet szczególnie niekorzystnymi warunkami do prowadzenia (intensywnej) produkcji rolniczej, aczkolwiek zazwyczaj o dużej wartości przyrodniczej i nierzadko w sposób szczególny predestynowanych do dostarczania społeczeństwu środowiskowych dóbr publicznych (z co najmniej 75% udziałem UR ONW w UR ogółem). Zwanych gminami o niekorzystnych warunkach gospodarowania
- II. gminy z przeciętnymi warunkami przyrodniczymi do prowadzenia produkcji rolniczej (z mniejszym od 75% udziałem UR ONW w UR ogółem). Zwanych gminami z przeciętnymi warunkami gospodarowania
- III. gminy z korzystnymi warunkami przyrodniczymi do prowadzenia produkcji rolniczej (spoza ONW). Zwanych gminami z dogodnymi warunkami gospodarowania

Tabela 1. Liczba gmin wydzielona ze względu na stopień nasycenia UR ONW

Zmienna	Gminy z warunkami gospodarowania:		
	niekorzystnymi	przeciętnymi	dogodnymi
Liczba gmin	1299	850	328
Udział %	52,4	34,3	13,3

Rys. 1. Rozkład gmin wydzielonych ze względu na stopień nasycenia UR ONW (od 2019 r.)

Problem badawczy (II)

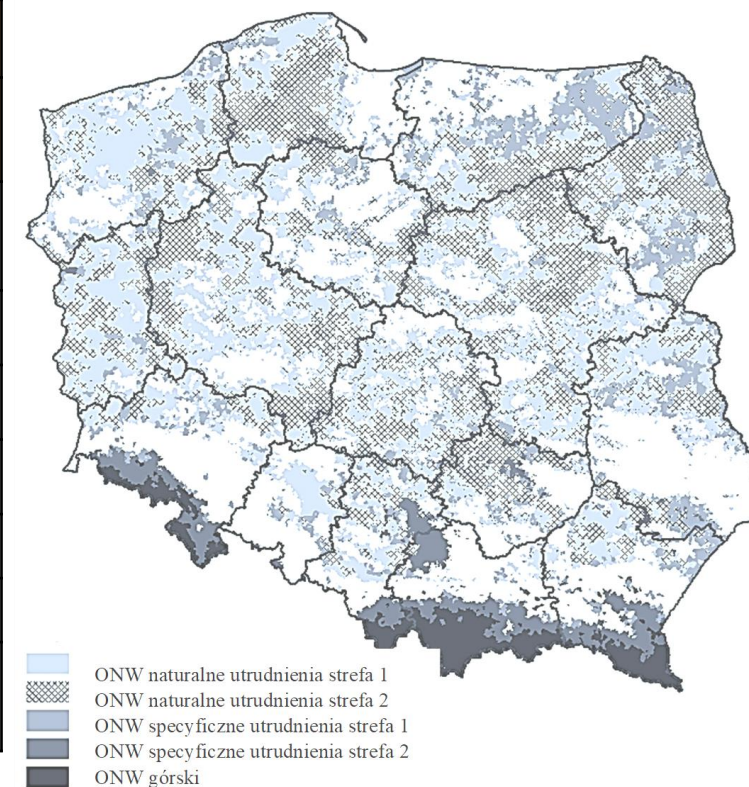
- W Polsce udział UR ONW w UR ogółem wynosi **58,7%** (EU – 27: **57,9%**)
- W Polsce UR ONW (od 2019 r.) podzielone są na 5 stref w zależności od specyfiki i uciążliwości utrudnień naturalnych dla produkcji rolniczej

Tabela 2. Warunki gospodarowania i walory środowiskowe gmin wydzielonych ze względu na stopień nasycenia UR ONW

Zmienna	Gminy z warunkami gospodarowania:		
	niekorzystnymi	przeciętnymi	dogodnymi
Wskaźnik Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej (pkt.)	54,7	72,6	86,5
Udział UR HNVf w UR ogółem o:			
-wyjątkowo dużej cenności przyrodniczej	19,1	8,6	3,3
-dużej cenności przyrodniczej	23,5	11,3	4,3
-przeciętnej cenności przyrodniczej	38,1	19,7	10,4
Udział obszarów Natura 2000	29,0	17,6	9,6
Udział trwałych użytków zielonych, lasów i wód w powierzchni ogółem (%)	56,6	37,1	22,4

Rys. 2. Rozkład UR ONW wydzielonych ze względu na ich specyfikę w Polsce (od 2019 r.)

Problem badawczy (III)

W gminach ze szczególnie dużym udziałem UR ONW:

- produkcję rolniczą prowadzi **620,6 tys. gospodarstw rolnych** (49,6%) na powierzchni **6705,4 tys. ha UR** (43,8%).

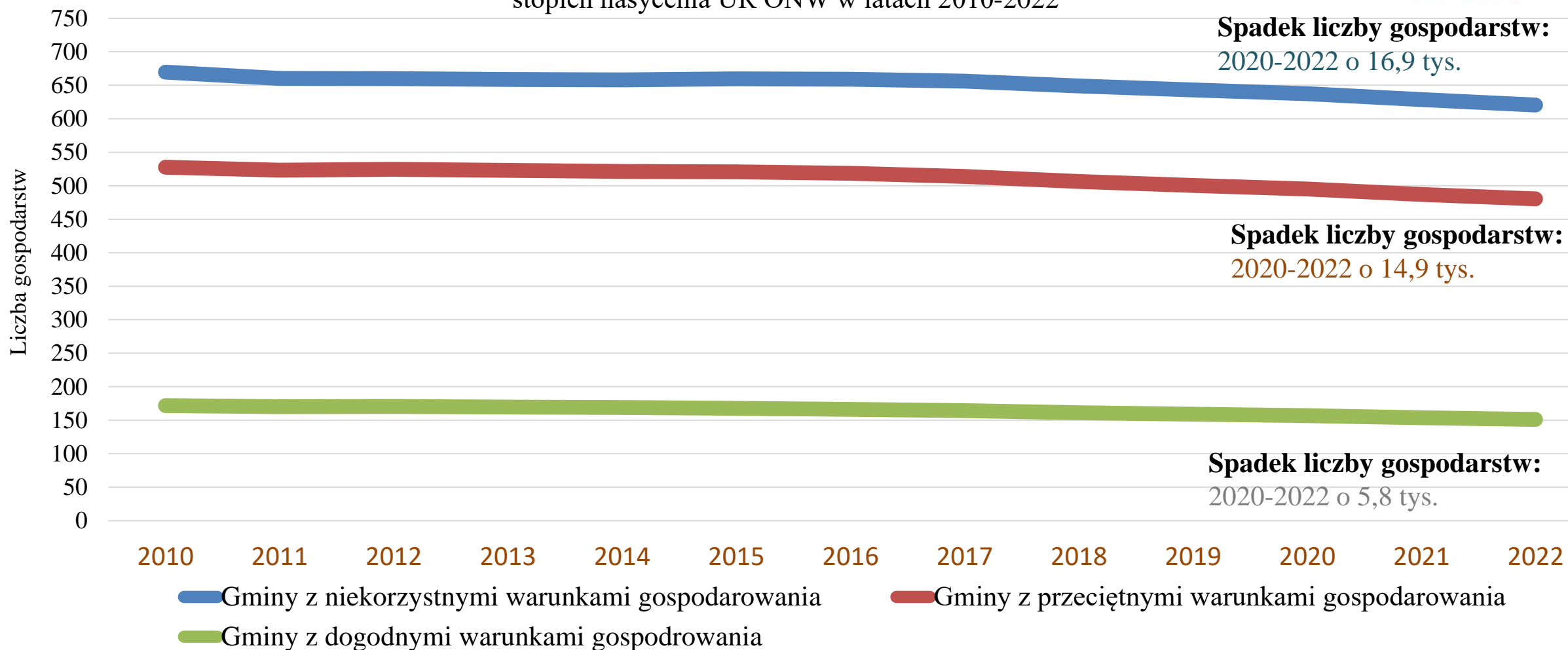
Tabela 3. Wybrane cechy rolnictwa z gmin wydzielonych ze względu na stopień nasycenia UR ONW

Zmienna	Gminy z warunkami gospodarowania:		
	niekorzystnymi	przeciętnymi	dogodnymi
Liczba gospodarstw rolnych (tys.)	620,6	480,3	151,1
Powierzchnia UR (tys.ha), w tym:	6 705,4	5 704,2	1754,8
Udział gruntów ornych (%);	71,7	85,0	90,7
Trwałych użytków zielonych (%)	26,7	11,3	5,3
Obsada zwierząt (DJP/ha), w tym:	0,56	0,48	0,41
żywionych paszami objętościowymi	0,42	0,33	0,31

Problem badawczy (IV)

Rys.3. Liczba gospodarstw rolnych z gmin wydzielonych ze względu na stopień nasycenia UR ONW w latach 2010-2022

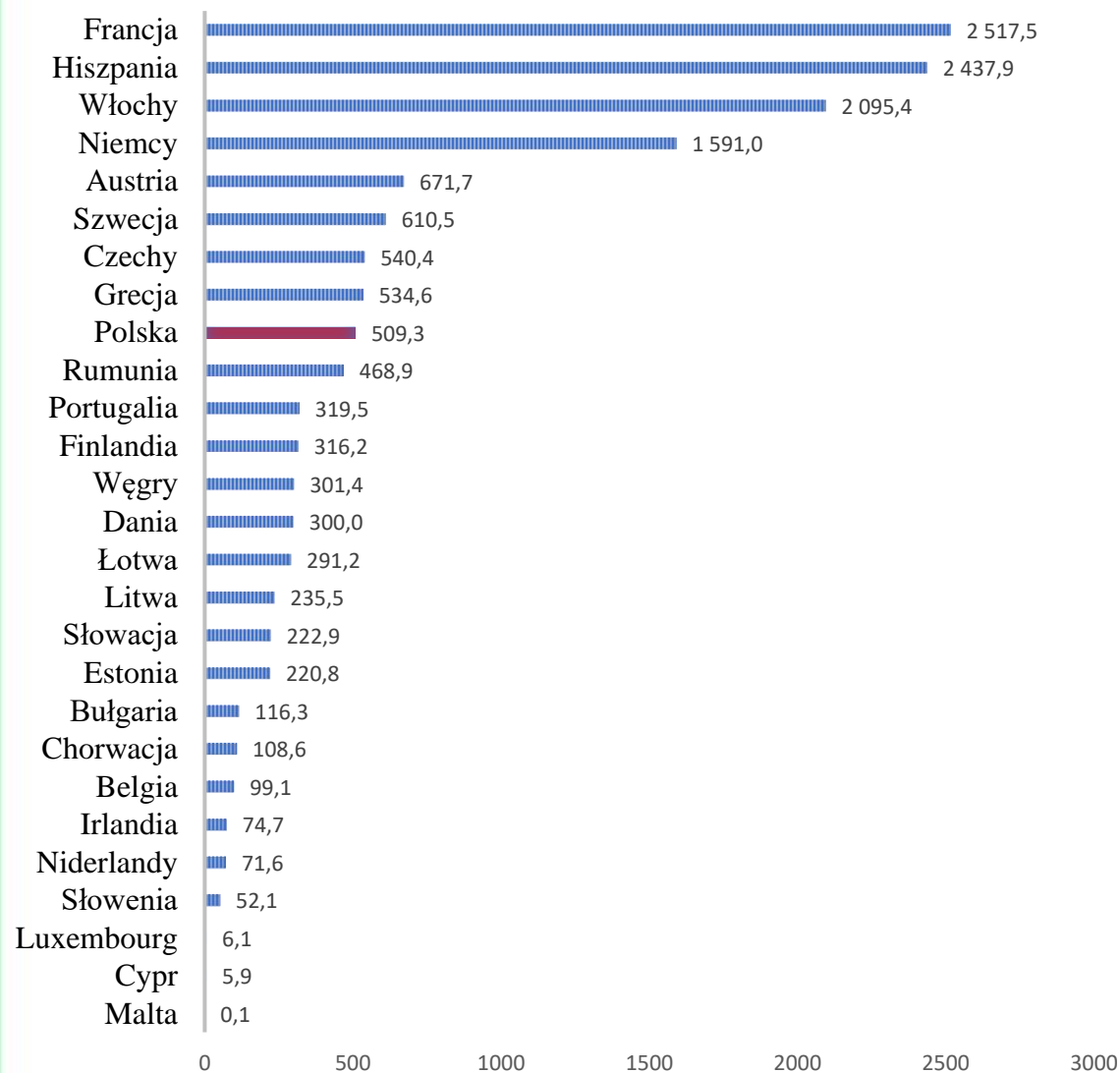
Źródło: dane ARiMR za 2010-2022 r.

Które warunki do gospodarowania są zatem szczególnie predestynowane do rozwoju rolnictwa ekologicznego?

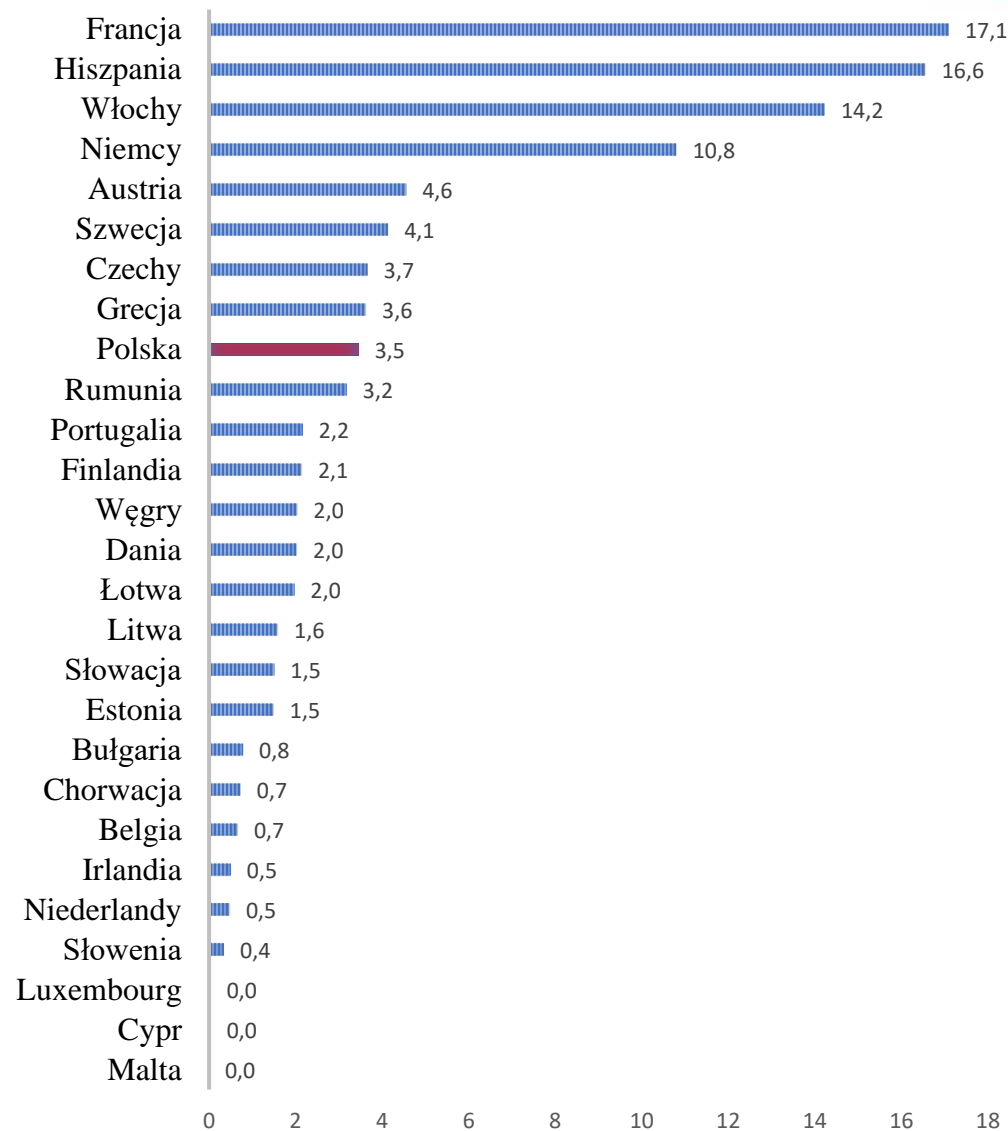
Stan rolnictwa ekologicznego w UE-27

Rys. 2. Powierzchnia ekologicznych UR w krajach UE 27 w 2020 r. (tys.ha)

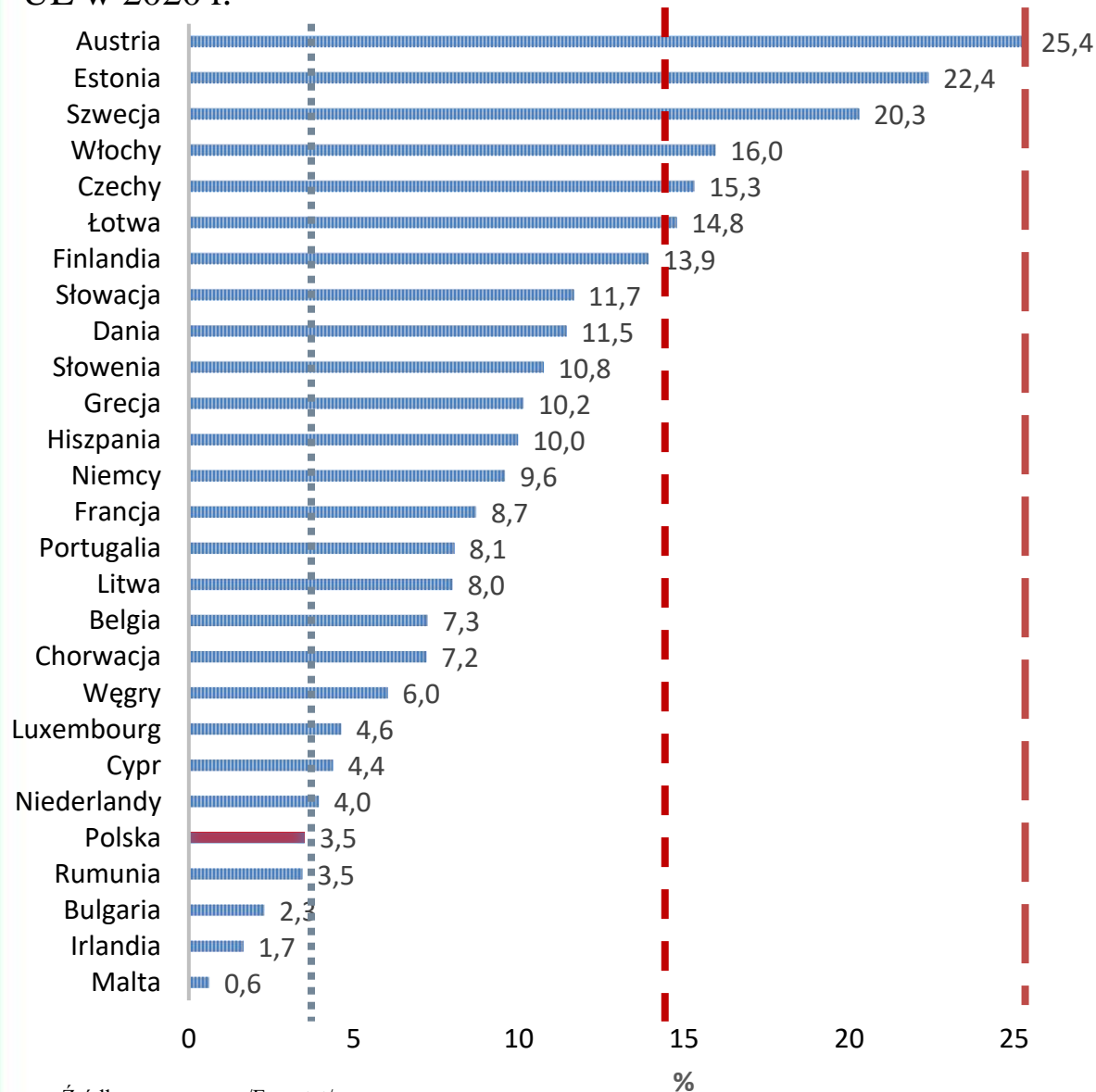
Rys. 3. Struktura użytkowania ekologicznych UR w krajach UE 27 w 2020 r. (%)

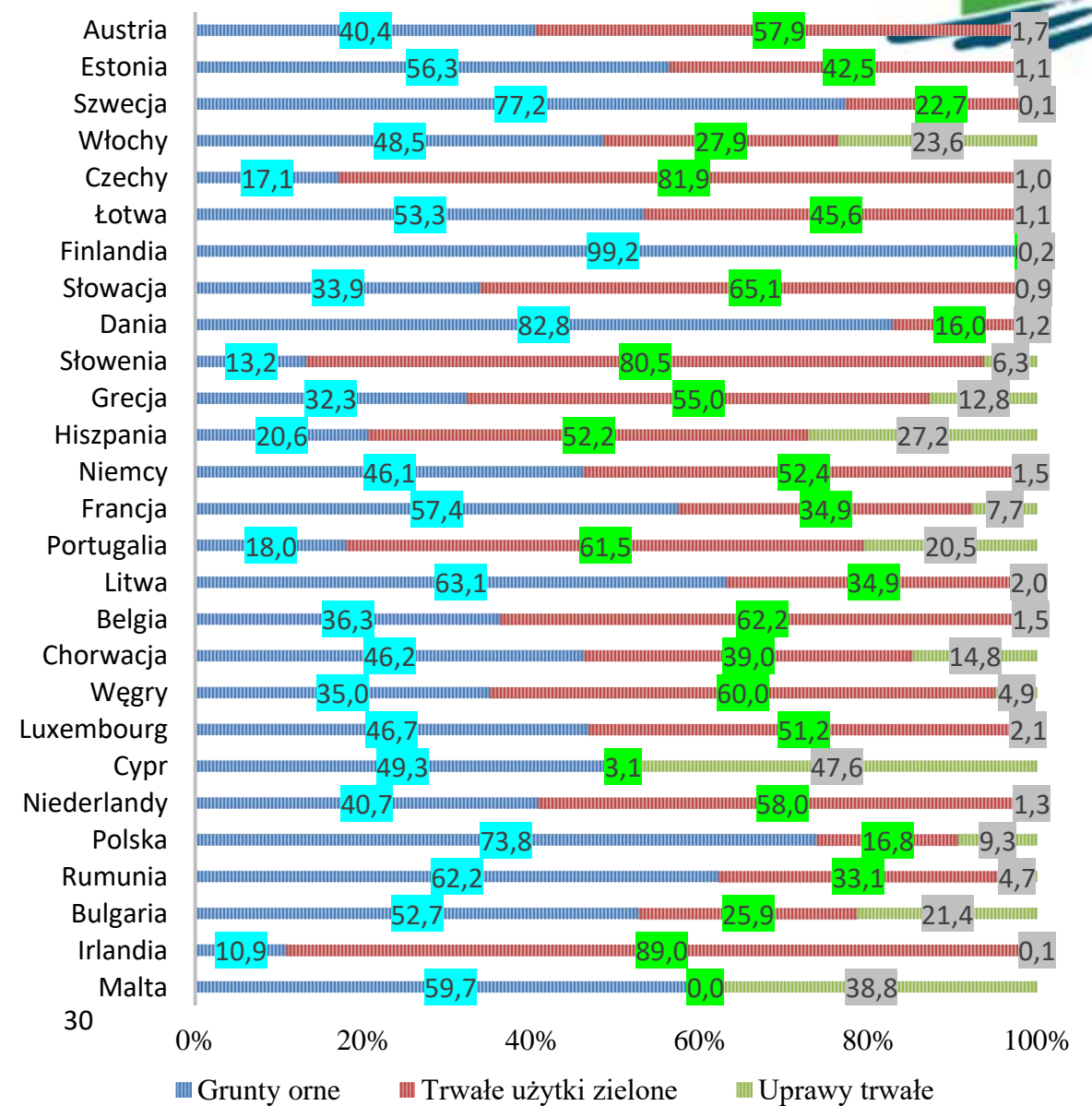
Stan rolnictwa ekologicznego w UE-27

Rys. 4. Udział ekologicznych UR (%) w ogólnej powierzchni UR w UE w 2020 r.

Rys. 5. Struktura użytkowania ekologicznych UR w UE w 2020 r.

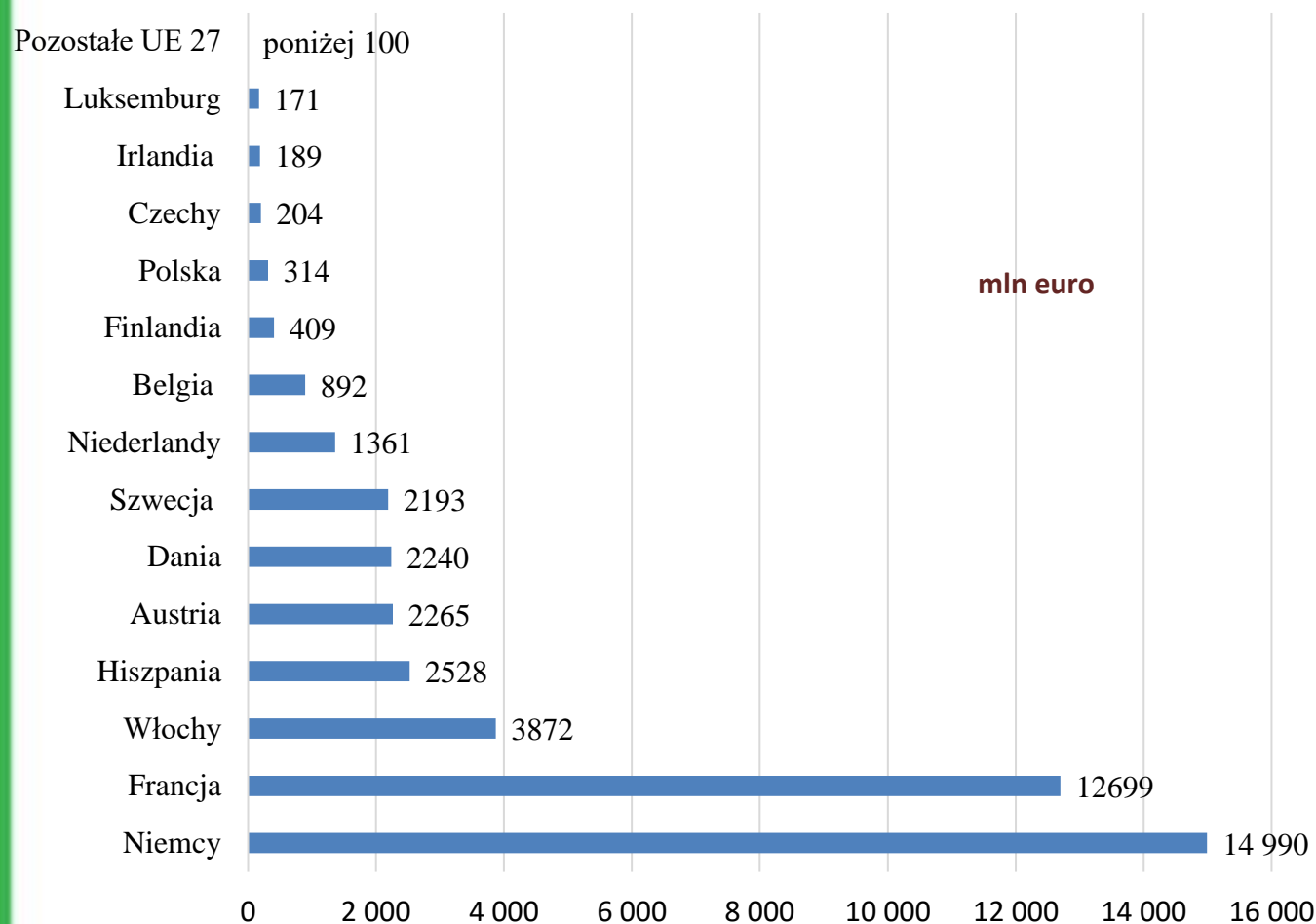
Źródło: ec.europa.eu/Eurostat/

Stan rolnictwa ekologicznego w UE-27

Tabela 4. PKB per capita (USD) oraz wydatki na żywność ekologiczną (euro) w krajach UE-27

Rys. 6. Wartość sprzedaży produktów ekologicznych w krajach UE-27 w 2020 r.

Kraje UE 27	PKB per capita (USD) ceny bieżące (2020 r.)	Wydatki na żywność ekologiczną w euro (2019 r.)
Luksemburg	116233	264
Irlandia	85514	43
Dania	61078	344
Niderlandy	52398	71
Szwecja	52259	214
Finlandia	48773	66
Austria	48589	215
Niemcy	46253	144
Belgia	45293	68
Francja	38788	173
Włochy	31770	59
Malta	28905	0
Cypr	27592	1
Hiszpania	27062	46
Słowenia	25485	26
Estonia	23063	46
Czechy	22930	20
Portugalia	22195	0
Litwa	20232	17
Słowacja	19260	0
Łotwa	17625	6
Grecja	17618	5
Węgry	15980	3
Polska	15556	8
Chorwacja	13872	24
Rumunia	12868	2
Bułgaria	10082	4

Współczynnik korelacji=0,71

Źródło: www.statista.com

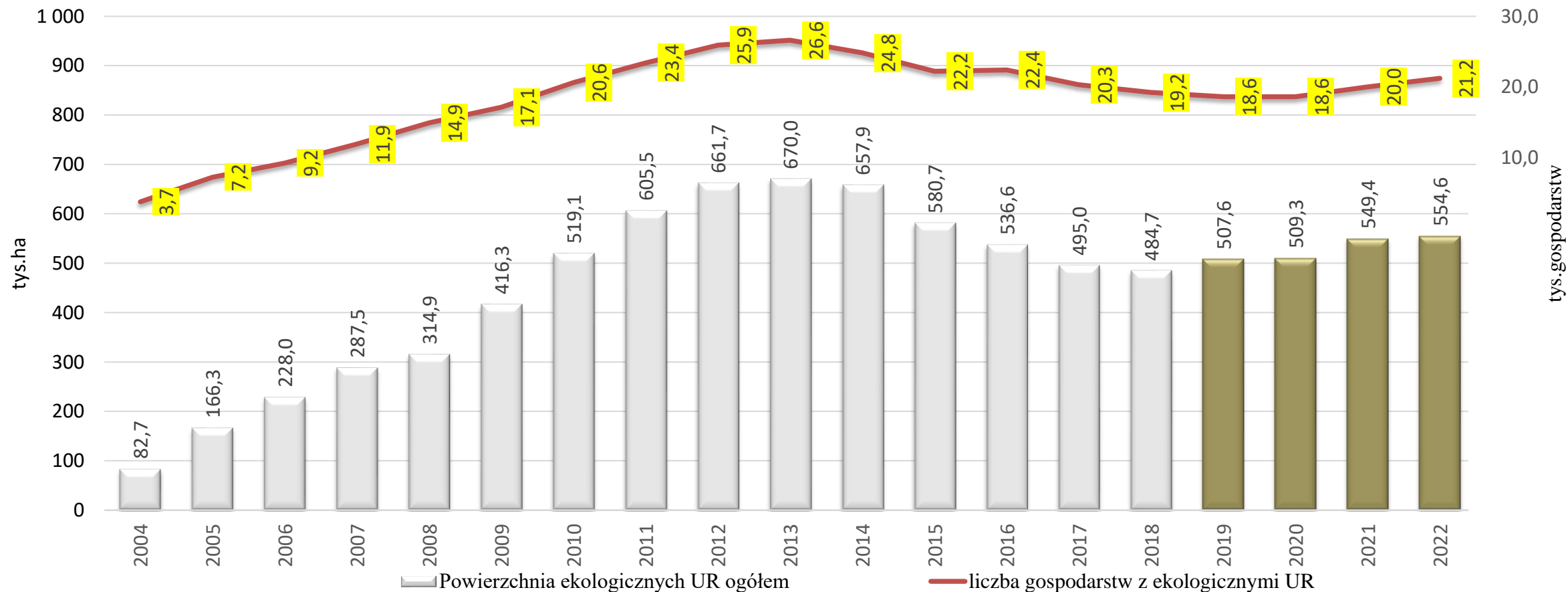
Źródło: Roczniki statystyki międzynarodowej 2021, IFOAM (2021)

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce

- W latach 2004 – 2022 produkcję ekologiczną prowadziło **3,7-21,2 tys.** gospodarstw rolnych na **82,7 – 554,6 tys.** ha UR
- W 2022 r. udział UR z produkcją ekologiczną wyniósł **3,7%** ogólnej powierzchni UR.

Rys.7. Liczba gospodarstw i powierzchnia ekologicznych UR w latach 2004-2022

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce

Tabela 5. Powierzchnia ekologicznych UR w ujęciu województw w latach 2005-2021

Wyszczególnienie	2005		2021	
	ha	%	ha	%
Dolnośląskie	16482,4	9,9	30653 ↑	5,6
Kujawsko-pomorskie	3569,6	2,1	8820 ↑	1,6
Lubelskie	11132,8	6,7	28018 ↑	5,1
Lubuskie	7429,1	4,5	50449 ↑	9,2 ↑
Łódzkie	2489,1	1,5	10317 ↑	1,9 ↑
Małopolskie	11160,3	6,7	7924	1,4
Mazowieckie	16551,6	10,0	47451 ↑	8,6
Opolskie	589,8	0,4	2668 ↑	0,5 ↑
Podkarpackie	16019,5	9,6	13309	2,4
Podlaskie	8747,3	5,3	60741 ↑	11,1 ↑
Pomorskie	7185,0	4,3	23110 ↑	4,2
Śląskie	1835,3	1,1	3702 ↑	0,7
Świętokrzyskie	7636,9	4,6	8570 ↑	1,6
Warmińsko-mazurskie	15341,6	9,2	114399 ↑	20,8 ↑
Wielkopolskie	12011,2	7,2	29945 ↑	5,4
Zachodniopomorskie	28118,1	16,9	109367 ↑	19,9 ↑
Polska razem	166299,7	100,0	549443 ↑	100,0

↑ Wzrost powierzchni UR z produkcją ekologiczną

↑ Wzrost udziału w ogólnej powierzchni UR z produkcją ekologiczną

Tabela 6. Średnia powierzchnia gospodarstw z ekologicznymi UR w ujęciu województw w latach 2005-2021

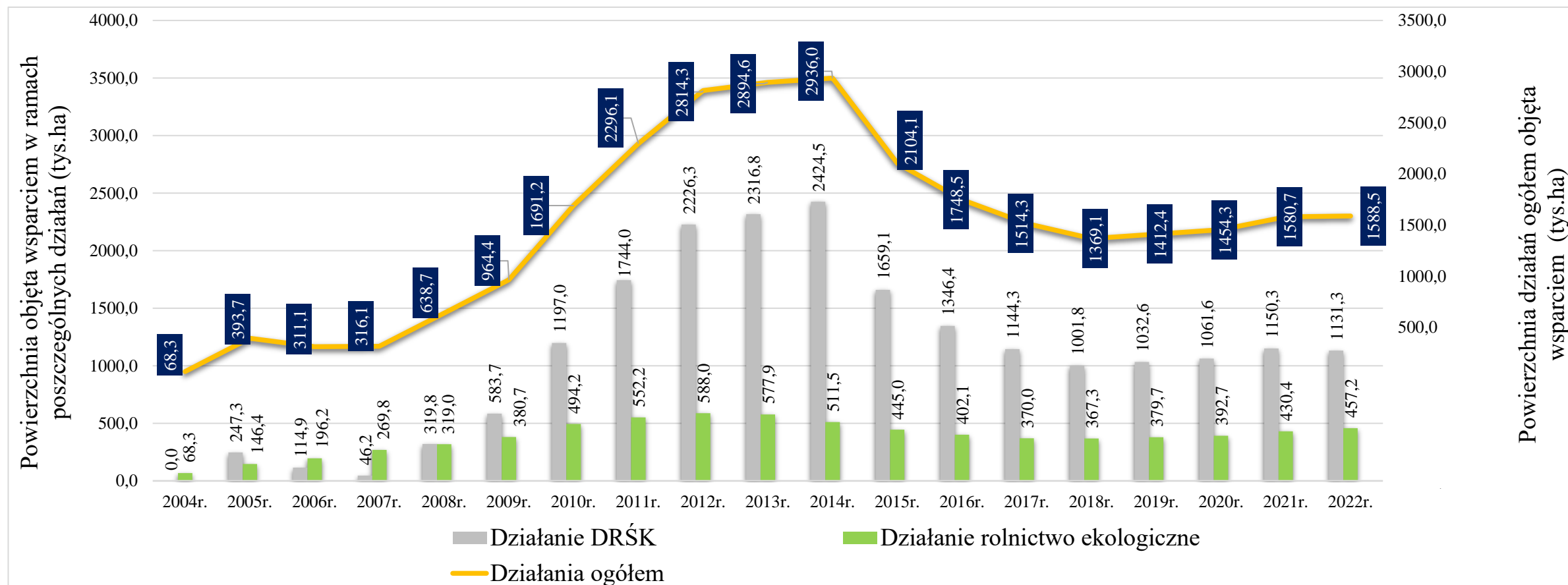
Wyszczególnienie	2005	2021
	ha	ha
Dolnośląskie	41,7	42,4
Kujawsko-pomorskie	24,6	21,7
Lubelskie	14,4	14,5
Lubuskie	39,5	46,6
Łódzkie	14,6	19,6
Małopolskie	9,4	11,9
Mazowieckie	19,4	20,5
Opolskie	15,5	37,0
Podkarpackie	18,7	14,2
Podlaskie	18,1	18,0
Pomorskie	39,9	41,0
Śląskie	19,9	27,2
Świętokrzyskie	9,7	15,0
Warmińsko-mazurskie	35,5	33,0
Wielkopolskie	59,5	38,3
Zachodniopomorskie	69,6	45,4
Polska	23,2	27,5

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR w Polsce

- **Działanie rolnictwo ekologiczne** jest obok **działania rolno-środowiskowo-klimatycznego (DRŚK)** najważniejszym działaniem WPR służącym w sposób szczególny ochronie środowiska przyrodniczego
- W latach **2004 – 2022** wsparciem w ramach WPR objętych było w granicach **88,2 – 98,3%** ogólnej liczby gospodarstw rolnych z ekologicznymi UR.

Rys.8. Powierzchnia realizacji działania rolnictwo ekologiczne i działania rolno-środowiskowo-klimatycznego w latach 2004-2022

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR w Polsce

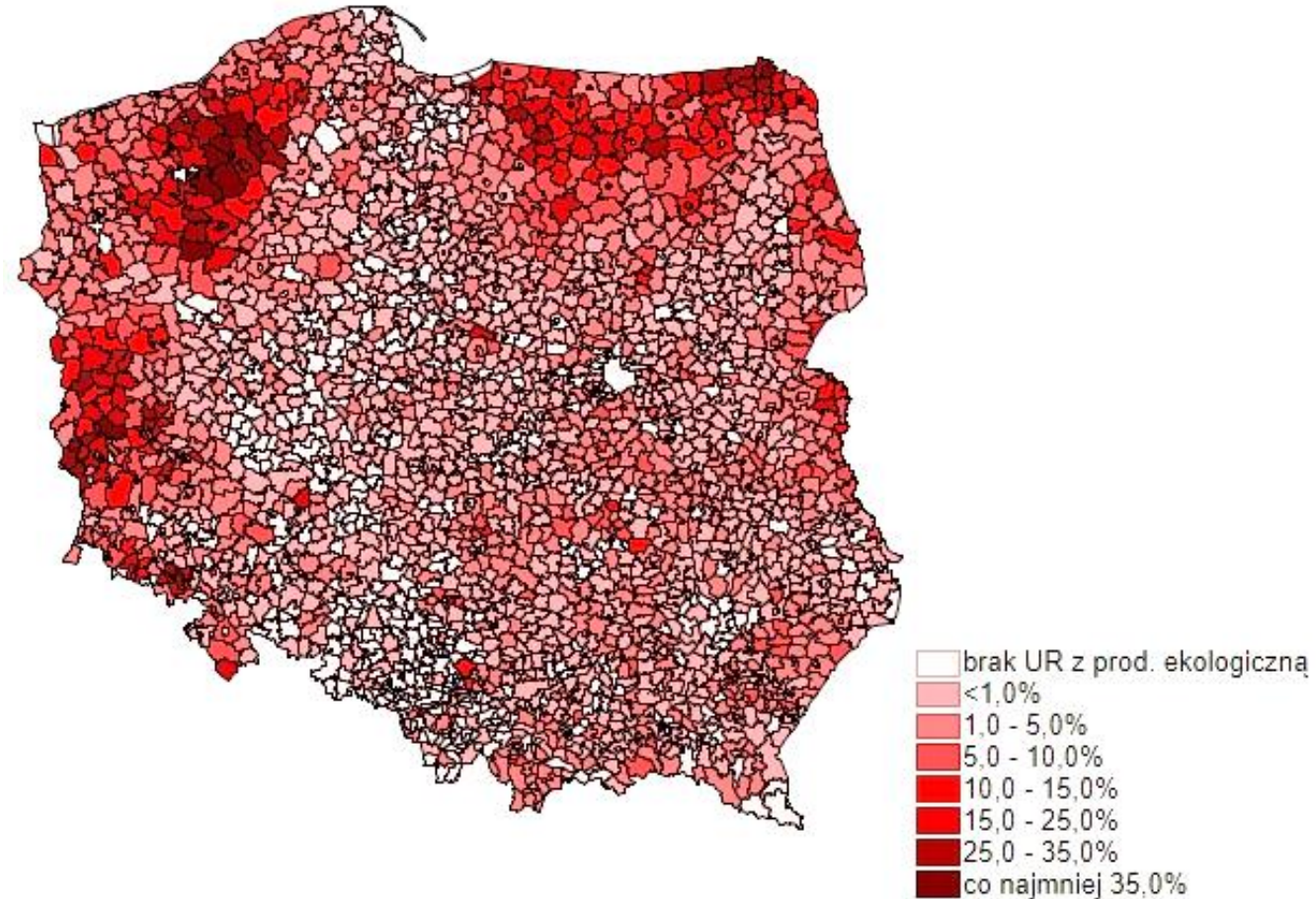
Rys.9. Udział ekologicznych UR wspartych w ramach WPR w ogólnej powierzchni UR w gminach w 2022 r.

W 2022 r. działanie rolnictwo ekologiczne w ramach WPR realizowane było w:

- **1730 gminach;**
- **41 gmin** posiadało co najmniej **25 %** udział ekologicznych UR w ogólnej powierzchni UR.

Liderzy:

- ✓ Gmina Biały Bór: 63,7% udział ekologicznych UR w UR ogółem
- ✓ Gmina Szczecinek: 7109,2 ha ekologicznych UR

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR w Polsce

Tabela 7. Gminy z największą wspartą powierzchnią ekologicznych UR w Polsce i w wybranych województwach w 2022 r.

Województwo	Powiat	Gmina	Powierzchnia UR z produkcją ekologiczną (ha)	Udział UR z produkcją ekologiczną w UR ogółem (%)
Polska				
Zachodniopomorskie	szczecinecki	Szczecinek	7109,2	38,3%
Zachodniopomorskie	szczecinecki	Biały Bór	5571,1	63,6%
Zachodniopomorskie	szczecinecki	Barwice	5005,8	40,9%
Warmińsko-mazurskie	gołdapski	Gołdap	4995,8	28,4%
Zachodniopomorskie	drawski	Czaplinek	4420,1	36,6%
Zachodniopomorskie	drawski	Drawsko Pomorskie	4410,8	29,9%
Zachodniopomorskie	koszaliński	Bobolice	4250,5	36,7%
Zachodniopomorskie	wałeckie	Wałcz	4157,5	18,7%
Zachodniopomorskie	świdnicki	Połczyn-Zdrój	4129,4	27,9%
Zachodniopomorskie	białogardzki	Białogard	3888,3	27,3%
Województwo mazowieckie				
Mazowieckie	przasnyski	Chorzele	998,4	6,0%
Mazowieckie	makowski	Młynarze	494,5	12,5%
Mazowieckie	makowski	Różan	438,8	11,7%
Mazowieckie	nowodworski	Nasielsk	434,5	3,5%
Mazowieckie	szydłowiecki	Orońsko	432,5	11,7%
Województwo łódzkie				
Łódzkie	opoczyński	Sławno	360,2	5,7%
Łódzkie	łęczycki	Daszyna	350,4	5,1%
Łódzkie	radomszczański	Gomunice	348,7	21,4%
Łódzkie	łęczycki	Grabów	294,8	2,4%
Łódzkie	radomszczański	Ładzice	263,2	6,6%

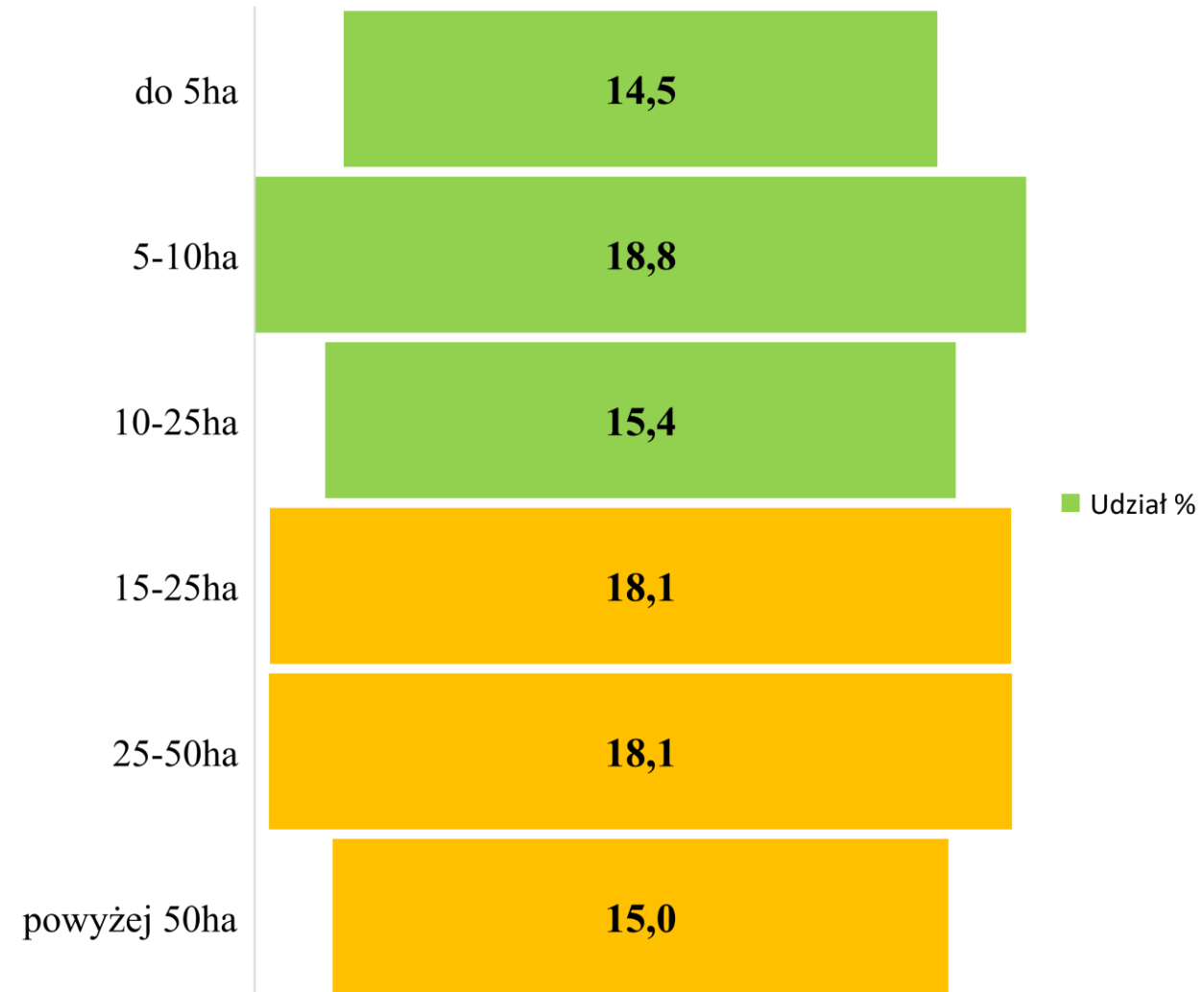
Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR w Polsce

Rys. 10. Rozkład % gospodarstw ze wspartymi ekologicznymi UR w ramach WPR ze względu na posiadaną powierzchnię UR ogółem w 2022 r.

Tabela 8. Wybrane charakterystyki dla gospodarstw ze wspartymi ekologicznymi UR w ramach WPR w 2022 r.

Średnia powierzchnia UR ogółem w gospodarstwie rolnym z ekologicznymi UR (ha), w tym:	29,9
➤ średnia powierzchnia ekologicznych UR (ha)	23,8
Udział gospodarstw wyłącznie z ekologicznymi UR (%)	69,2

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR w Polsce

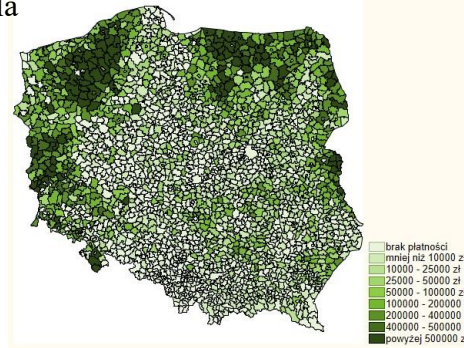

Rys.11-18. Płatności realizowane dla pakietów/wariantów działania rolnictwo ekologiczne w ramach WPR w ujęciu gmin w 2019 r.

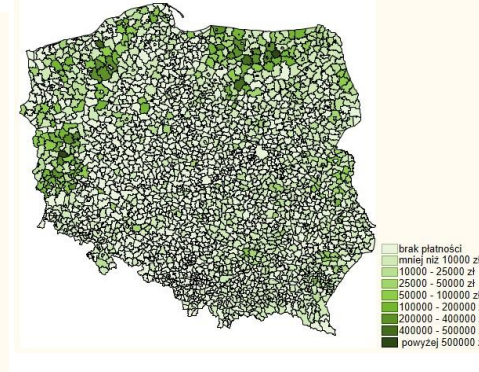
Tabela 9. Powierzchnia realizacji poszczególnych pakietów/wariantów działania rolnictwo ekologiczne w ramach WPR w 2019 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia UR (ha):
	ogółem
Uprawy rolnicze (żyto ozime-46,4 tys.ha)	198 071,69
Uprawy warzywne (soczewica-12,5 tys.ha)	17 734,01
Uprawy zielarskie (nostrzyk-11,6tys.ha)	13 830,64
Podstawowe uprawy sadownicze (jabłoń-3,7 ha)	4 665,71
Uprawy jagodowe (porzeczka-5,4 tys.ha)	9 617,60
Ekstensywne uprawy sadownicze (aronia-3,2 tys.ha)	3 859,74
Uprawy paszowe na gruntach ornych (mieszanki traw-73,3 tys.ha)	88 079,49
Trwałe użytki zielone	33 324,90

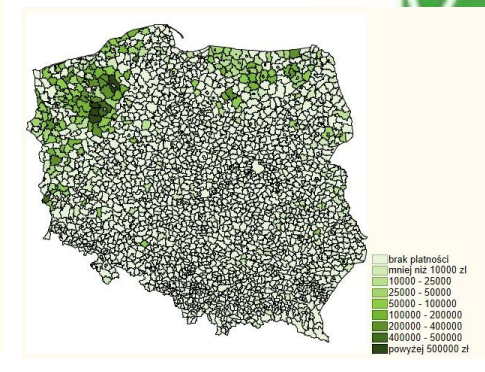
Rys.11 Uprawy rolnicze

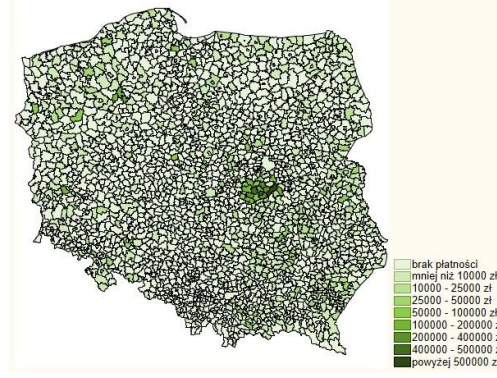
Rys.12 Uprawy warzywne

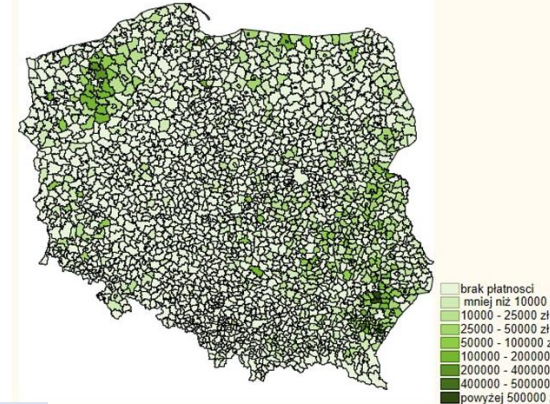
Rys.13 Uprawy zielarskie

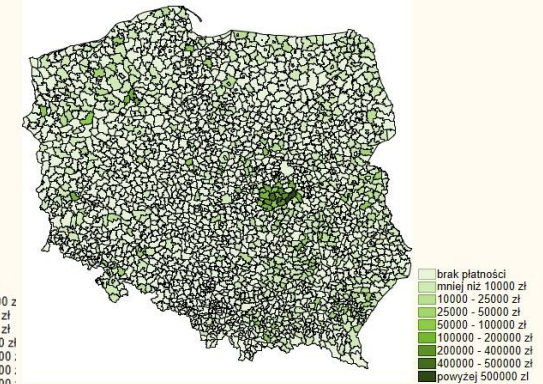
Rys.14. Podstawowe uprawy sadownicze

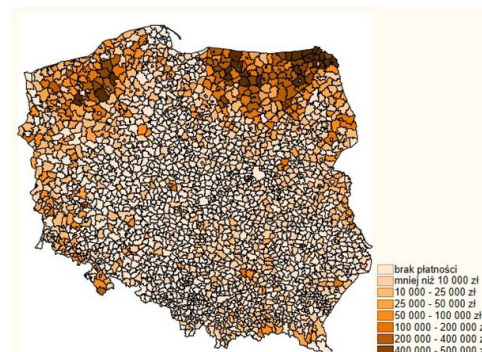
Rys.15. Uprawy jagodowe

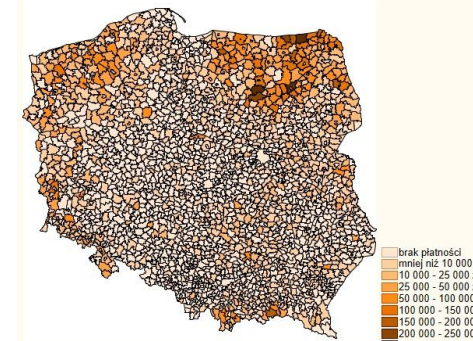
Rys.16. Ekstensywne uprawy sadownicze

Rys.17. Uprawy paszowe na gruntach ornych

Rys.18 Trwałe Użytki Zielone

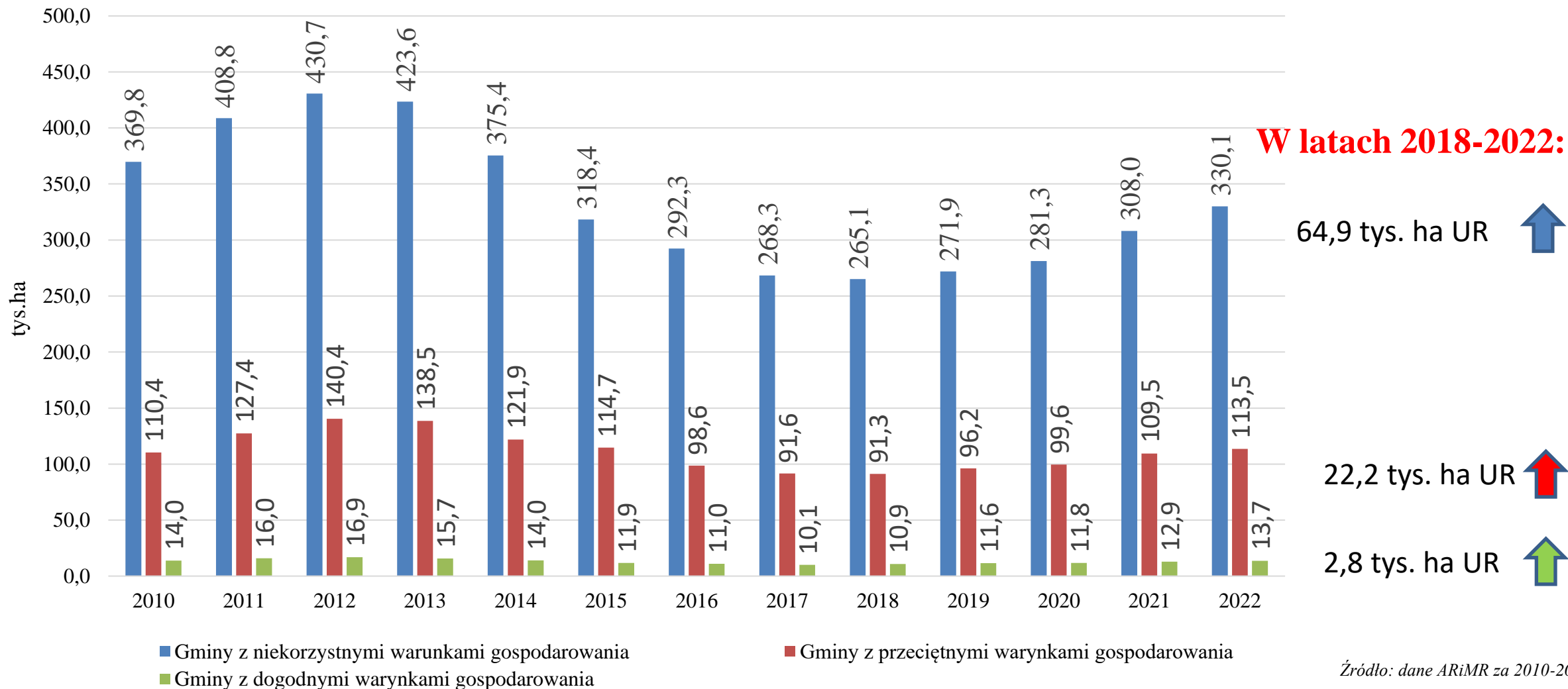

Źródło: dane ARiMR za 2019 r.

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR w Polsce

Rys.11. Powierzchnia wspartych ekologicznych UR w ramach WPR w ujęciu gmin z różnym nasyceniem UR ONW w latach 2010-2022

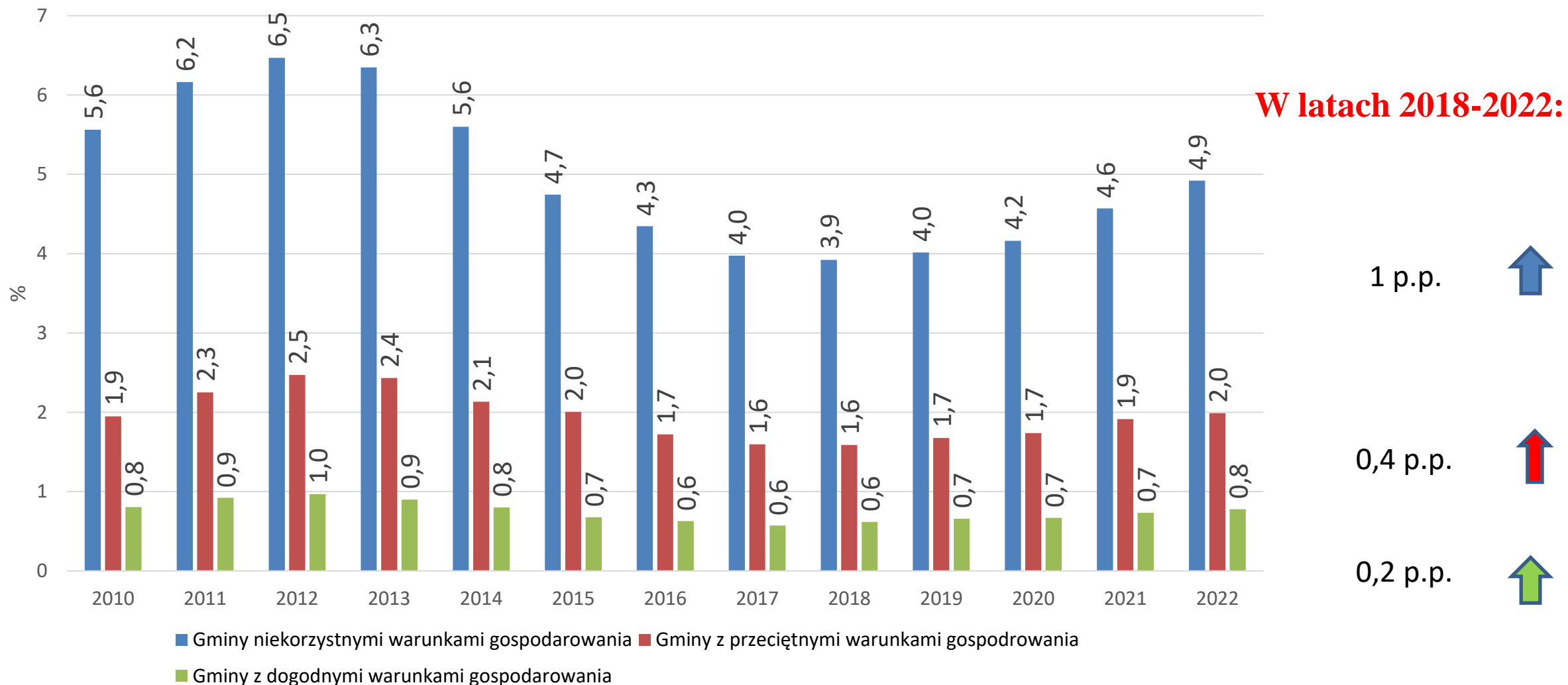

Źródło: dane ARiMR za 2010-2022 r.

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR w Polsce

Rys.12. Udział ekologicznych UR w ogólnej powierzchni UR w ujęciu gmin z różnym nasyceniem UR ONW w latach 2010-2022

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR w Polsce

Tabela 9. Powierzchnia działania rolnictwo ekologiczne oraz działania DRŚK w ujęciu gmin z różnym nasyceniem i specyfiką UR ONW w 2022 r.

Wyszczególnienie	Gminy z warunkami gospodarowania:					
	niekorzystnymi		przeciętnymi		dogodnymi	
Powierzchnia działania rolnictwo ekologiczne (tys.ha)	330,1		113,5		13,6	
Powierzchnia działania DRŚK (tys.ha)	712,9		339,4		78,8	
Udział działania rolnictwo ekologiczne i DRŚK w ogólnej powierzchni UR (%)	15,6 !		7,9		5,3	
Wyszczególnienie	Gminy z niekorzystnymi warunkami gospodarowania:					
	naturalne utrudnienia strefa I	naturalne utrudnienia strefa II	typ specyficzny strefa I	typ specyficzny strefa II	typ górski	ogółem
Liczba gmin	286	184	50	83	64	632
Powierzchnia działania rolnictwo ekologiczne (tys.ha)	95,3	31,2	22,7	5,9	4,6	170,3
Powierzchnia działania DRŚK	196,0	86,9	34,3	26,2	31,3	338,2
Udział działania rolnictwo ekologiczne i DRŚK w ogólnej powierzchni UR (%)	16,1 !	15,5 !	18,3 !	16,4 !	27,9 !	14,5 !

Stan i kierunki rozwoju rolnictwa ekologicznego wspartego w ramach WPR w Polsce

Tabela 10. Cechy gmin z różnym nasyceniem wspartych ekologicznych UR w ramach WPR w ujęciu gmin w 2022 r.

Wyszczególnienie		Gminy z udziałem ekologicznych UR w UR ogółem:		
		mniejszym od 25%	z co najmniej 25%	bez UR ekologicznych
Liczba gmin	szt.	1687	41	749
Wskaźnik Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej	pkt	64,5	57,0	66,8
Liczba gospodarstw rolnych	tys.	1001,1	12,5	238,3
Liczba gospodarstw ekologicznych	tys.	16,0	3,2	0
Powierzchnia ekologicznych UR, w tym	tys.ha	352,4	104,7	0
gruntów ornych	tys.ha	303,8	98,4	0
trwałych użytków zielonych	tys.ha	33,0	5,3	0
Udział ekologicznych UR w UR ogółem	%	3,1	33,2	0
Udział ekologicznych UR wspartych w ramach WPR	%	77,1	22,9	0
Indeks Shannona-Wienera	pkt.	2,40	2,51	2,18

25,6%

Kierunki i możliwości dalszego rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce

w jakich warunkach gospodarowania?

W Polsce obszarami, które w pierwszej kolejności mają predyspozycje do dalszego rozwoju rolnictwa ekologicznego są te o gorszych warunkach do gospodarowania:

- konieczność podejmowania dodatkowych działań zaradczych w kierunku ochrony gleb i większej dbałości o stan użytkowanych trwałych użytków zielonych;
- atutem tych obszarów jest zazwyczaj duża cenność i różnorodność krajobrazu;
- funkcjonują na nich często gospodarstwa z ograniczonymi możliwościami wzrostu intensywności produkcji, gdzie dominuje ekstensywny system produkcji. Przyczynia się to do konieczności poszukiwania innych możliwości uzyskania satysfakcjonującego dochodu z działalności rolniczej, w tym poprzez rozwój rolnictwa ekologicznego.

Rozwój produkcji ekologicznej na obszarach o utrudnionych warunkach do gospodarowania jest zatem istotną szansą podtrzymania na nich produkcji rolniczej z korzyścią dla otaczającego środowiska przyrodniczego.

Czynniki wpływające na skłonność gospodarstw rolnych do partycypowania w działaniach środowiskowych (w tym w działaniu rolnictwo ekologiczne) w ramach WPR 2014-2020

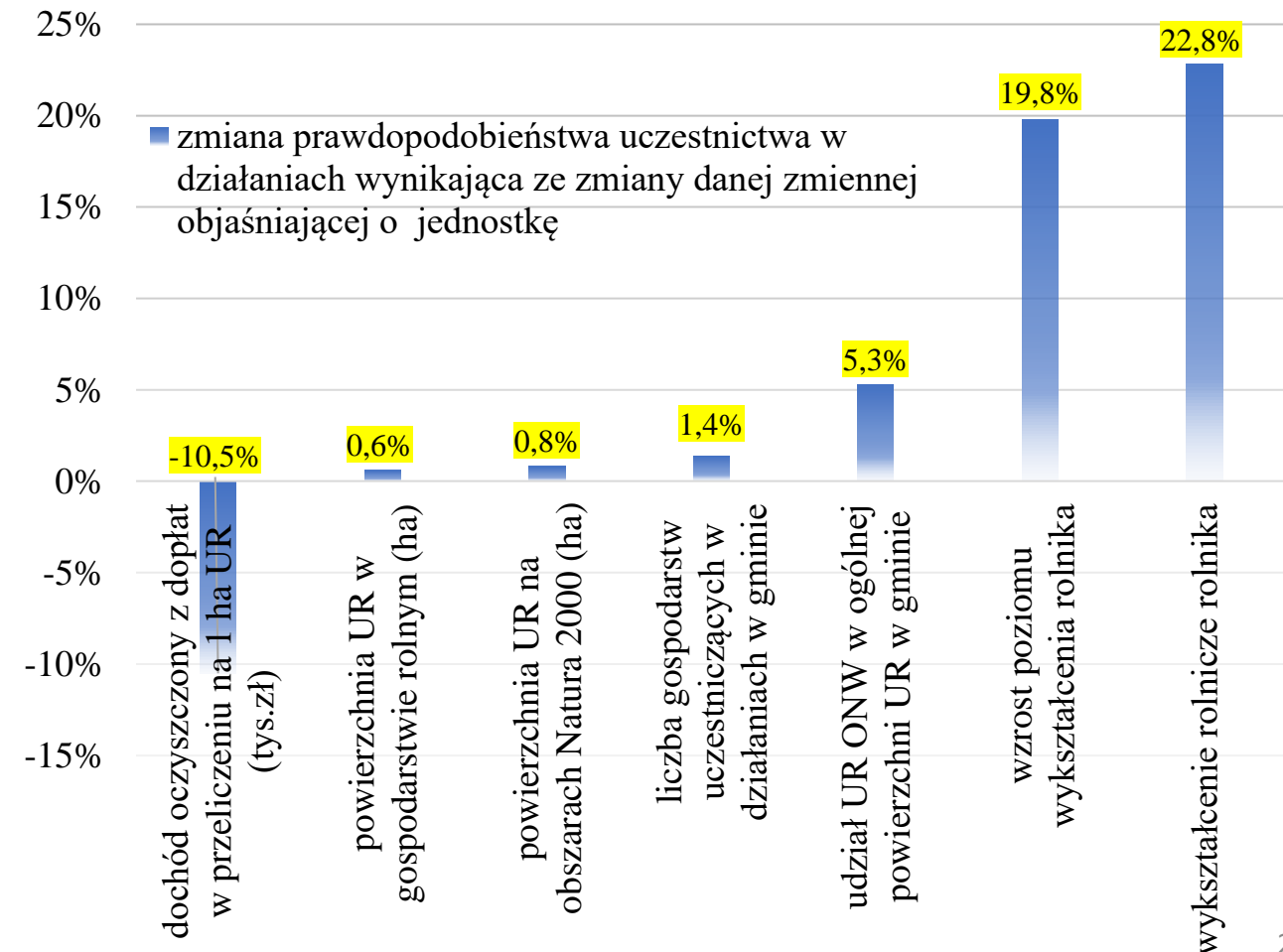

Wykorzystano: model logitowy (program Statistica);

Dane: z gospodarstw rolnych beneficjentów działania rolnictwo ekologiczne i działania rolno-środowiskowo-klimatycznego na podstawie danych ARiMR i Polskiego FADN **z gmin z co najmniej 75% udziałem UR ONW w ogólnej powierzchni UR za 2021 r.**

Statystyki: test ilorazu wiarygodności (Likelihood Ratio), test Walda, pseudo R² Nagelkerke'a

Rys.13. Zmiana prawdopodobieństwa uczestnictwa w działaniu rolnictwo ekologiczne i/lub działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne wynikająca ze zmiany danej zmiennej objaśniającej o jednostkę

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

Założenia przyjęte przy szacowaniu wartości produkcji ekologicznej:

- Plony zbóż i ziemniaków przyjęto na podstawie raportów IJHARS;
 - Plony warzyw i owoców przyjęto w dwóch **wariantach A i B**;
- **wariant A**: wg raportów IJHARS, plony warzyw w latach 2018-2021 wynosiły: 2,43; 3,13; 3,78 i 4,38 t/ha i były niższe od średnich plonów w kraju odpowiednio o: 88,2; 88,7; 86,0 i 76,0 %, średnie plony warzyw w kraju wynosiły odpowiednio: 20,6; 21,8; 27,0 i 26,7 t/ha.
Podobne relacje wystąpiły w plonach owoców, które wg IJHARS wynosiły: 5,32; 7,03; 4,17; i 8,53 t/ha.
Poziom plonów wg IJHARS budził wątpliwości autorów
- **w wariancie B** przyjęto poziom plonów warzyw i owoców wg plonów z gospodarstw ekologicznych objętych monitoringiem FADN. Przyjęto szacunkowo, że plony warzyw, owoców, strączkowych, przemysłowych i pozostałych upraw w uprawie ekologicznej były niższe o 30%, natomiast pastewnych i z trwałych użytków zielonych były niższe o 40% w stosunku do upraw konwencjonalnych.
- Ceny zbytu w gospodarstwach ekologicznych po okresie konwersji przyjęto wg gospodarstw objętych monitoringiem FADN (zboża i mleko), ceny warzyw i owoców zwiększono o 15%, a ziemniaków o 10% w stosunku do cen produktów konwencjonalnych. Ceny zbytu pozostałych produktów wobec braku danych i ograniczonego rynku przyjęto na poziomie cen produktów konwencjonalnych;
 - Wartość produktów zwierzęcych ustalono na podstawie średnich stanów zwierząt i wydajności jednostkowych i cen zbytu w gospodarstwach ekologicznych objętych monitoringiem FADN.

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

Tabela 11. Liczba i struktura gospodarstw ekologicznych według kierunków w Polsce w latach 2018-2021 (ha, %)

Wyszczególnienie	Lata								Rok 2018=100
	2018		2019		2020		2021		
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	
Prowadzące wyłącznie produkcję roślinną	16981	88,4	14692	78,8	14532	78,2	15825	79,2	93,2
Prowadzące produkcję roślinną i zwierzęcą	2226	11,6	3945	21,2	4043	21,8	4161	20,8	186,9
Ogólna liczba gospodarstw ekologicznych	19207	100,0	18637	100,0	18575	100,0	19986	100,0	104,0
w tym prowadzące równoczesną produkcję ekologiczną i nieekologiczną (roślinną lub zwierzęcą)	10454	54,4	3340	17,9	3445	18,5	9160	45,8	87,6

Źródło: Raport o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach: 2017-2018; 2019-2020 i 2021, IJHARS.

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

Tabela 12. Powierzchnia i struktura użytkowania ziemi w gospodarstwach ekologicznych ogółem w Polsce w latach 2018-2021 (ha, %)

Rodzaje upraw i użytków rolnych	Lata								Rok 2018=100
	2018		2019		2020		2021		
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
Elementy struktury zasiewów									
Zboża	133906,5	37,7	154829,0	41,7	148712,7	39,5	170327,3	39,8	127,2
Rośliny przemysłowe	33927,3	9,5	27412,3	7,4	23936,7	6,3	23076,6	5,4	68,0
Strączkowe na nasiona	18902,3	5,3	26904,7	7,2	37686,5	10,0	45603,8	10,7	241,3
Uprawy pastewne	125460,1	35,3	118786,8	32,0	117646,0	31,2	131316,9	30,7	104,7
Warzywa	30049,0	8,5	29950,5	8,1	28520,2	7,6	32966,6	7,7	109,7
Udział głównej powierzchni paszowej w UR	224819,1	46,4	218791,1	43,1	203716,0	40,0	226370,5	41,2	106,9

Źródło: Raport o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach: 2017-2018; 2019-2020 i 2021, IJHARS

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

Tabela 13. Pogłowie zwierząt w gospodarstwach ekologicznych w Polsce w latach 2018-2021 (ha%)

Wyszczególnienie	Lata								Rok 2018=100
	2018		2019		2020		2021		
	Liczba (sztuk)	Średnio/g osp.	Liczba (sztuk)	Średnio/g osp.	Liczba (sztuk)	Średnio/g osp.	Liczba (sztuk)	Średnio /gosp.	
Bydło na mięso	7486	3,4	8320	2,1	8341	2,1	8218	1,95	109,8
Krowy mleczne	10983	4,9	10983	2,8	12061	3,0	12143	2,91	110,6
Pozostałe bydło	-	-	10883	2,7	10700	2,6	10834	2,6	99,5 ^a
Drób	316064	142,0	484153	122,7	696153	172,2	772250	185,6	244,2
Świnie	3221	1,4	4189	1,1	3251	0,8	5589	1,34	173,5
Owce	16243	7,3	15092	3,8	1580	0,4	12807	3,0	78,8
Kozy	3145	1,4	5270	1,3	3645	0,9	3379	0,8	107,4

^a 2019=100

Źródło: Raport o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach: 2017-2018; 2019-2020 i 2021, IJHARS.

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

Tabela 14. Udział (%) w powierzchni i w produkcji wybranych produktów ekologicznych w konwersji i po konwersji w całkowitej ich powierzchni i produkcji w latach 2018-2021 w Polsce

Rodzaj produktu	Powierzchnia/ produkcja	Lata			
		2018	2019	2020	2021
Zboża	Powierzchnia	1,71	1,96	2,00	2,27
	Produkcja	0,99	1,23	1,15	1,25
Ziemniaki	Powierzchnia	0,49	0,33	0,68	0,69
	Produkcja	0,27	0,22	0,31	0,34
Warzywa	Powierzchnia	8,60	13,40	16,40	19,9
	Produkcja Wariant A	1,39	1,88	2,2	2,8
	Wariant B	8,20	9,10	11,07	12,1
Owoce	Powierzchnia	7,7	9,1	14,0	8,00
	Produkcja Wariant A	3,15	6,4	4,4	5,1
	Wariant B	5,4	6,4	9,8	5,15

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

Tabela 15. Udział ekologicznej produkcji roślinnej w konwersji i po konwersji w wybranych kategoriach produkcji rolniczej w latach 2018-2021 w Polsce (%)

Wyszczególnienie	Rodzaj Produkcji	Lata							
		2018		2019		2020		2021	
		A ^a	B ^b	A	B	A	B	A	B
Udział w globalnej produkcji rolniczej	W konwersji	0,16	0,31	0,20	0,30	0,17	0,29	0,24	0,43
	Po konwersji	0,49	0,89	0,61	0,61	0,76	1,40	0,88	1,22
	Razem	0,65	1,20	0,81	0,91	0,93	1,69	1,12	1,65
Udział w produkcji towarowej	W konwersji	0,22	0,41	0,30	0,40	0,22	0,39	0,35	0,62
	Po konwersji	0,64	1,17	0,82	1,28	1,04	1,92	1,26	1,75
	Razem	0,86	1,58	1,12	1,68	1,26	2,31	1,61	2,37

a - wariant A przyjęto poziom plonów zbóż, ziemniaków, owoców i warzyw na podstawie danych z gospodarstw ekologicznych wg IJHRS, b – w wariantcie B plony w/w upraw i pozostałych przyjęto wg szacunków autorów.

Źródło: Załącznik: 13A i 13B oraz 14A i 14B; Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2019 i 2020 GUS.

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

Tabela 16. Udział ekologicznej produkcji w wybranych kategoriach produkcji rolniczej w latach 2018-2021 w Polsce (%)

Wyszczególnienie	Rodzaj produkcji	Lata							
		2018		2019		2019		2021	
		A	B	A	B	A	B	A	B
Udział w globalnej produkcji rolniczej	Roślinnej	0,87	1,42	1,00	1,45	1,20	1,95	1,12	1,65
	Zwierzęcej	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,09	0,09
	Razem	0,95	1,50	1,08	1,53	1,28	2,03	1,21	1,74
Udział w produkcji towarowej	Roślinnej	1,15	1,87	1,34	1,97	1,65	2,68	1,65	2,37
	Zwierzęcej	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,13	0,13
	Razem	1,25	1,97	1,44	2,07	1,75	2,78	1,78	2,50

Źródło: Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2019 i 2020 GUS.

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

Tabela 17. Udział warzyw, owoców i zbóż w całkowitej wartości produktów ekologicznych w latach 2018-2021 w Polsce (%)

Wyszczególnienie	Lata							
	2018		2019		2020		2021	
	A	B	A	B	A	B	A	B
Warzywa	15,9	49,7	12,7	41,5	10,5	31,6	23,3	55,7
Owoce	17,0	15,2	35,4	23,7	19,0	25,6	12,9	8,1
Zboża	23,2	12,1	22,8	15,3	27,0	16,3	29,7	16,8
Razem podstawowe produkty ekologiczne	56,1	77,0	70,9	80,5	56,5	73,5	65,9	80,6

Źródło: Raport o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach: 2017-2018; 2019-2020 i 2021, IJHARS

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

Tabela 18. Wyniki ekonomiczne gospodarstw ekologicznych i konwencjonalnych w Polsce w latach 2019-2021

Zmienna	Gospodarstwa ekologiczne	Gospodarstwa konwencjonalne	Gospodarstwa konwencjonalne= 100
Koszty ogółem (zł/ha)	4025	9510	43,2
Koszty bezpośrednie (zł/ha)	1117	4474	25,0
Produktywność ziemi (zł/ha)	4245	12127	35,0
Produktywność pracy (tys. zł/AWU)	52,3	133,5	39,2
Dochód z gospodarstwa na 1 ha UR (zł/ha)	2240	4029	55,6
Dochód z gospodarstwa bez dopłat na 1 ha UR (zł/ha)	108	2536	4,2
Udział dopłat w Dzgosp. (%)	95,2	37,0	58,2 p.p.
Dochód z gospodarstwa w przeliczeniu na 1 FWU (tys. zł)	41,6	61,4	67,7

Źródło: dane Polskiego FADN za lata 2019-2021

Rolnictwo ekologiczne a produkcja ekologiczna w Polsce

W 2021 r.:

- Udział gospodarstw ekologicznych w całkowitej liczbie gospodarstw: **1,51%**
- Udział powierzchni pod uprawami ekologicznymi w powierzchni użytków rolnych: **3,74%**,
- Udział powierzchni pod uprawami ekologicznymi w okresie konwersji w całkowitej powierzchni ekologicznej: **26,4%**
- Udział żywności ekologicznej w bilansie żywności: **0,5%**,
- Postępująca konwencjonalizacja rolnictwa ekologicznego

Cel rolnictwa ekologicznego w świetle EZŁ:

Ochrona środowiska przyrodniczego i klimatu, czy produkcja żywności ekologicznej?

Aktualnie w Polsce – ochrona środowiska przyrodniczego i klimatu.

Popyt na żywność ekologiczną uzależniony jest od poziomu zamożności społeczeństwa

Rekomendacje (I)

- **Zniesienie degresywności płatności ekologicznych w ramach WPR;**
- **Zróżnicowanie stawek płatności ekologicznych w ramach WPR, w tym:**
 - dodatkowe premiowanie gospodarstw ekologicznych z obszarów o gorszych warunkach gospodarowania i o dużej cennie przyrodniczej;
 - Dodatkowe (zróżnicowane) premiowanie gospodarstw ekologicznych bez współistniejącej produkcji konwencjonalnej;
 - Dodatkowe (zróżnicowane) premiowanie gospodarstw ekologicznych z (ekologiczną) produkcją zwierzęcą.

Rekomendacje (II)

- Wzmacnianie pozycji przetargowej i w rezultacie zwiększenie udziału gospodarstw ekologicznych w łańcuchach dostaw żywności poprzez wsparcie działań na rzecz ich samoorganizacji i zrzeszania się.
- Organizowanie trwałego skupu produktów ekologicznych (przykład Dania i Austria) z przeznaczeniem do przedszkoli i szkół, co gwarantowałoby producentom stabilne dochody z produkcji ekologicznej i przyczyniałoby się do propagowania zdrowej diety wśród dzieci i młodzieży

Rekomendacje (III)

- Obecność fachowego doradztwa rolniczego, w tym realizowanego przez firmy skupu i przetwórstwa współpracujących gospodarstwami ekologicznymi, a także dalsze wsparcie doradztwa rolniczego w tym zakresie.
- Wsparcie dla łączenia produkcji ekologicznej z działalnością agroturystyczną. Sprzyja temu ich częsta obecność na obszarach cennych przyrodniczo.
- Konieczność dalszych działań uświadamiających potencjalnych konsumentów o zaletach żywności wytwarzanej z rolniczych produktów ekologicznych, w tym poprzez promowanie w mediach profesjonalnie prowadzonych gospodarstw ekologicznych.

**Dziękujemy za
uwagę**